

Nieuwsbrief ERF Updates

Nummer 1, 2022

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1962](#) 24-12-2021

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2021:11730](#) 21-12-2021

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2021:11524](#) 14-12-2021

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2021:2464](#) 14-12-2021

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2021:3581](#) 14-12-2021

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2020:1762](#) 16-09-2020

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2021:12816](#) 22-12-2021

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2021:6589](#) 15-12-2021

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2021:9203](#) 07-12-2021

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2021:6734](#) 06-12-2021

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2021:5096](#) 01-12-2021

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2021:12118](#) 08-11-2021

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2021:8246](#) 28-10-2021

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2021:8243](#) 28-10-2021

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2021:8249](#) 28-10-2021

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2021:9072](#) 23-08-2021

RECHTSPRAAK

***Tuchtrecht. Notaris had erflater moeten belehren over
partnervrijstelling erfbelasting.***

Erflater is een vermogende ondernemer en heeft in 2014 zijn partner X benoemd tot enig erfgenaam. Erflater en X hadden een langdurige affectieve relatie (circa 35 jaar), maar er was geen huwelijk, geregistreerd partnerschap of samenlevingsovereenkomst. X verwijt de notaris dat zij onzorgvuldig heeft gehandeld bij de totstandkoming van het testament (art. 17 lid 1 Wna). De notaris had erflater moeten wijzen op de mogelijkheden die er waren om de erfbelastingdruk te beperken, zoals het in aanmerking komen voor de partnervrijstelling, aldus X.

Voor de behandeling in hoger beroep heeft X de klacht ingetrokken, vanwege een schikking met de notaris. Het hof acht de klacht desalniettemin ontvankelijk. In dit geval vordert het algemeen belang dat het hof uitspraak doet op de klacht. De aard van de klacht brengt mee dat het hof zich uitsprekt, niet alleen over de vraag of de verweten gedragingen klachtwaardig zijn, maar (in het bevestigende geval) ook over de vraag welke maatregel passend en geboden is.

De notaris verweert zich onder meer door erop te wijzen dat erflater enkel had verzocht om aan een bestaand testament – waarin de partner al was benoemd tot enig erfgenaam – een legaat toe te voegen en dat slechts uit pragmatische overwegingen ervoor was gekozen om een geheel nieuw testament te maken.

Het hof stelt voorop dat, ongeacht of er sprake is van een nieuw op te maken testament of een aanvulling op een bestaand testament, het tot de taak van de notaris behoort om te beoordelen en te bespreken of het nieuwe dan wel, in geval van een aanvulling, bestaande testament overeenstemt met de wensen van de testateur. In dit geval had de notaris moeten onderzoeken of het gehele nieuwe testament overeenkwam met de wensen van de erflater en niet slechts of het daarin opgenomen legaat overeenkwam met de wens van de erflater. De notaris had erflater moeten wijzen op de gevolgen van het testament (art. 43 lid 1 Wna).

De notaris had moeten beseffen dat het grote verschil in heffing van belang kon zijn voor de erflater en had dit met hem moeten bespreken. Mogelijk is het een feit van algemene

bekendheid dat verkrijgende partners minder erfbelasting behoeven te betalen dan andere verkrijgers, maar het is in elk geval geen feit van algemene bekendheid hoe groot het verschil in dit specifieke geval is. Dat niet vaststaat dat erflater naar aanleiding van de vereiste toelichting de relatie nader zou hebben geformaliseerd, doet tuchtrechtelijk aan de taak van de notaris niet af.

Volgens het hof is het onvoldoende aannemelijk dat de notaris zich ervan heeft vergewist dat de erflater op de hoogte was van het aanzienlijke verschil in heffing bij toepassing van de partnervrijstelling, onder meer omdat dit niet blijkt uit dossieraantekeningen of een gespreksverslag. De notaris is ernstig nalatig geweest in de uitvoering van haar zorgplicht en krijgt een berisping opgelegd.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 14-12-2021

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2021:3581

Zaaknummer: 200.294.491/01 NOT

Rechters: J.W.M. Tromp, G.C.C. Lewin en J.L.G.M. Mertens

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Notaris met betalingsverplichting aan nalatenschap verzoekt tevergeefs om benoeming vereffenaar. Consignatiekas biedt alternatieve route.

Een notaris wil de verkoopopbrengst van een pand uit de nalatenschap aan de erfgenamen – echtgenoot en dochter van erflaatster – overmaken, maar bij gebreke van een (erven)rekeningnummer waarnaar dit bedrag kan worden overgemaakt, is dit tot op heden onmogelijk gebleken. De notaris weet ook niet wie de nalatenschap beheert. De notaris verzoekt daarom om benoeming van een vereffenaar van de zuiver aanvaarde nalatenschap (art. 4:204 lid 1 onder a BW). De erfgenamen hebben overigens geen betaling geclaimd.

De rechtbank vindt dat de notaris geen belanghebbende is in de zin van artikel 4:204 lid 1 onder a BW en verklaart hem niet-ontvankelijk. De notaris kan het geld storten in de consignatiekas en heeft dus een alternatieve mogelijkheid om aan zijn wettelijke verplichtingen voortvloeiende uit zijn ambt te voldoen.

Dat storting in de consignatiekas, aldus de notaris, “een paardenmiddel” is en dat het voor de erfgenamen beter zou zijn als er een vereffenaar zou worden benoemd, leidt niet tot een ander oordeel. Het is, alle goede bedoelingen ten spijt, immers niet aan de notaris – nu hij geen ‘boedelnotaris’ is en ‘slechts’ betrokken is bij de levering van een registergoed – om voor de erfgenamen te bepalen dat zij de nalatenschap op dit moment moeten vereffenen.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 07-12-2021

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2021:9203

Zaaknummer: C/03/295340/HARK/21-268 07122021

Rechters: G.J. Krens

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Kantoorkosten zijn geen component vereffenaarsloon.

Twee benoemde vereffenaars van een nalatenschap verzoeken om vaststelling van hun vereffenaarsloon (art. 4:206 BW). De kantonrechter willigt het verzoek in, met dien verstande dat de in rekening gebrachte kantoorkosten van 4% worden afgewezen aangezien deze kosten geen looncomponent zijn.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 23-08-2021

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2021:9072

Zaaknummer: 9325597 EZ VERZ 21-146

Rechters: R.P.J. Quaedackers

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Vereffenaarsoon. Opvolgend vereffenaar kan niet om vaststelling vereffenaarsloon voorganger verzoeken.

Een notaris is in 2013 tot vereffenaar van een nalatenschap benoemd. In 2019 is de notaris als zodanig gedefungeerd en is zijn opvolger benoemd tot opvolgend vereffenaar.

De tweede vereffenaar verzoekt vaststelling van het vereffenaarsloon van zijn voorganger. De kantonrechter verklaart de tweede vereffenaar niet-ontvankelijk, aangezien de eerste vereffenaar dit verzoek alleen zelf kon doen (maar dit niet heeft gedaan). In het procesdossier is een boedelbeschrijving noch een document waaruit het verloop van de vereffening volgt aanwezig, zodat het te kort door de bocht is om uit het oogpunt van voorkoming van onnodig belastende werkzaamheden dan maar het torenhoge bedrag (bijna 20.000 euro) dat tussen 2013 en 2018 door de eerste vereffenaar van de boedelrekening is afgeschreven als vereffenaarsloon vast te stellen, aldus de kantonrechter. De afschrijvingen zijn ook nog eens zonder machtiging verricht.

Het verzoek tot vaststelling van het loon van de tweede vereffenaar houdt de kantonrechter aan. Niet kan worden vastgesteld of zijn urenspecificatie werkzaamheden bevat die reeds door de eerste vereffenaar zijn verricht.

De nalatenschap is positief. In het kader van transparantie naar de erfgenamen toe zal de kantonrechter de tweede vereffenaar evenwel niet vrijstellen van het deponeren van een uitdelingslijst – waarvan het vereffenaarsloon deel uitmaakt – en een rekening en verantwoording (art. 4:218 lid 1 BW, art. 4:221 lid 2 BW). De erfgenamen kunnen daartegen als belanghebbenden dan verzet aantekenen.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 28-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2021:8249

Zaaknummer: 9216576 EZ VERZ 21-68

Rechters: R.P.J. Quaedackers

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Vaststelling voorschot vereffenaarsloon. Boedel toereikend en afwikkeling vereist meer tijd.

De benoemde vereffenaar van een nalatenschap verzoekt om een voorschot op zijn vereffenaarsloon (art. 4:206 BW). De kantonrechter willigt het verzoek in, omdat de vereffenaar aannemelijk heeft gemaakt dat de boedel toereikend is en dat er nog geruime tijd gemoeid zal zijn met het onderzoek naar de erfgenamen van een overleden erfgenaam van de erflaatster en met het onderzoek naar een aantal door erfgenamen ter verificatie ingediende (legitimaire) vorderingen. De kantonrechter stelt het voorschot vast.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 28-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2021:8243

Zaaknummer: 9339366 EZ VERZ 21-158

Rechters: R.P.J. Quaedackers

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Verzoek vaststelling voorschot vereffenaarsloon niet gespecificeerd genoeg.

De benoemde vereffenaar van een nalatenschap verzoekt tijdens de vereffening om vaststelling van een voorschot op het vereffenaarsloon (art. 4:206 BW). Het verzoek dient echter nader gespecificeerd te worden.

Uit de urenspecificatie volgt dat de vereffenaar alle werkzaamheden van hemzelf en van de overige medewerkers weliswaar op datum maar onder elkaar heeft geregistreerd. Het is niet aan de kantonrechter om uit de aangeleverde urenspecificatie de per datum per medewerker bestede tijd te distilleren. De kantonrechter stelt de vereffenaar daarom in de gelegenheid om de urenspecificatie zodanig in te richten dat per medewerker de werkzaamheden per datum eenvoudig te overzien zijn, conform de Recofa-richtlijnen. Verder volgt uit de urenspecificatie dat er op diverse data “overige dossierwerkzaamheden” zijn verricht. De kantonrechter acht die omschrijving als te algemeen niet in overeenstemming met de Recofa-richtlijnen.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 28-10-2021

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2021:8246

Zaaknummer: 9374691 EZ VERZ 21-173

Rechters: R.P.J. Quaedackers

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Loon benoemde vereffenaar. Ervaringsfactor.

Een benoemde vereffenaar (bv) van een nalatenschap verzoekt om vaststelling van het vereffenaarsloon voor werkzaamheden van diverse medewerkers. De kantonrechter ziet geen aanleiding om aan niet-advocaten een hoger loon toe te kennen dan op basis van de Recofa-richtlijnen geldt. De kantonrechter stelt de ervaringsfactor in het verzoek naar beneden bij, zodat het loon in totaal uitkomt op ruim 2.000 euro in plaats van het verzochte bedrag van ruim 5.000 euro.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 22-12-2021

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2021:12816

Zaaknummer: 9276680 AZ VERZ 21-68

Rechters: G.A.F.M. Wouters

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Afwikkelingsbewind? Uitleg testament in kort geding.

Moeder is in 2018, na vader, overleden. Haar vier dochters zijn haar enige erfgenamen. Moeder heeft de wettelijke verdeling in haar testament bevestigd, voor het geval vader haar zou overleven. Ook heeft zij vader primair tot executeur-afwikkelingsbewindvoerder benoemd en subsidiair een notaris.

Dochter A heeft diverse procedures aangespannen tegen de executeur-afwikkelingsbewindvoerder. A had de woning uit moeders nalatenschap willen overnemen, maar de executeur-afwikkelingsbewindvoerder heeft de woning verkocht aan derden voor een aanzienlijk hoger bod dan dat van A. A wil dat de verkoop teruggedraaid wordt. De executeur-afwikkelingsbewindvoerder staat op het punt de vaderlijke erfdelen af te lossen onder verrekening van schulden van de dochters aan moeder.

In de onderhavige kortgedingprocedure wil A de notaris een halt toeroepen. Volgens A ziet het afwikkelingsbewind uitsluitend op de situatie dat vader de wettelijke verdeling van de nalatenschap van moeder ongedaan zou maken en een verdeling samen met de kinderen als erven had moeten plaatsvinden. Het testament geeft de afwikkelingsbewindvoerder bevoegdheden om "bovenstaande verdeling" zelfstandig tot stand te brengen. Hiermee doelt moeder op de wettelijke verdeling, aldus A.

De kortgedingrechter ziet in de bewoordingen van het testament onvoldoende reden om voorlopig van de uitleg van A uit te gaan. A heeft ook niet voldoende aangetoond dat er een incassorisico ten nadele van A zal bestaan als in de bodemprocedure anders wordt beslist.

De proceskosten worden, anders dan gebruikelijk, niet gecompenseerd. Het is niet de eerste keer dat A vorderingen tegen de executeur-afwikkelingsbewindvoerder instelt met als gevolg kosten ten laste van de nalatenschap. Het pleitbare belang van A is niet zodanig groot dat de onderhavige proceskosten van de executeur-afwikkelingsbewindvoerder voor rekening van de nalatenschap moeten komen.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 06-12-2021

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2021:6734

Zaaknummer: C/05/395832 / KG ZA 21-400

Rechters: J.R. Veerman

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Fout in legaat leidt tot uitleg. Verklaring notaris van belang.

Tante heeft geldlegaten gemaakt aan bepaalde familieleden en de rest van de nalatenschap verdeeld over alle familieleden. Daarbij zijn door de notaris namen door elkaar gehaald. Zo is een legaat gemaakt aan "mijn zuster", maar met aanduiding van de naam van een nicht. De notaris heeft aanwijzingen van tante zelf overgelegd die haar werkelijk bedoelingen zouden weergeven.

De rechtbank acht het testament onduidelijk en legt het uit aan de hand van artikel 4:46 lid 1 en lid 2 BW. Daarbij is van belang dat de uitlatingen van erflaatster ook kunnen blijken uit de verklaringen van de notaris (vergelijk Hof Arnhem-Leeuwarden 21 april 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:3273, ERF 2020-0112). Dat sprake is van een vergissing in de zin van artikel 4:46 lid 3 BW kan niet worden vastgesteld. De notaris heeft verklaard dat hij (en niet erflaatster) degene is die zich heeft vergist. Aan artikel 4:46 lid 3 BW wordt bovendien pas toegekomen indien blijkt dat het testament niet kan worden uitgelegd op grond van artikel 4:46 BW.

De rechtbank vindt het aannemelijk dat tante haar zusters gelijk heeft willen behandelen. Het betreffende legaat is aan de zuster gemaakt.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 15-12-2021

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2021:6589

Zaaknummer: C/05/387415 / HZ ZA 21-152

Rechters: D.T. Boks

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Positieve nalatenschap en onbekende erfgenamen. Geen uitdelingslijst nodig. Kantonrechter stelt loon benoemde vereffenaars vast.

Twee benoemde vereffenaars van een nalatenschap verzoeken de kantonrechter om hun vereffenaarsloon vast te stellen (art. 4:206 lid 3 BW).

Er is sprake van een positieve nalatenschap, zodat geen uitdelingslijst hoeft te worden neergelegd (art. 4:218 lid 1 BW, art. 4:221 lid 2 BW). Dat betekent dat de erfgenamen ook geen verzet tegen de uitdelingslijst (en de vaststelling van het loon) kunnen instellen en de kantonrechter ook niet het loon voor het opmaken van de uitdelingslijst kan vaststellen. Uitgangspunt is daarom dat een benoemde vereffenaar, als er sprake is van een positieve nalatenschap, in overleg met de erfgenamen zijn loon vaststelt.

De nalatenschap is positief, maar het (internationale) erfgenamenonderzoek is niet sluitend af te ronden en daarom niet zinvol om voort te zetten. De vereffenaars zijn daardoor niet in staat hun loon in overleg met alle erfgenamen vast te stellen. Zij hebben er dus belang bij dat de kantonrechter hun loon vaststelt.

De kantonrechter stelt daarom het loon vast en geeft de vereffenaars de aanwijzing (art. 4:210 BW) dat zij een rekening en verantwoording en uitdelingslijst bij de boedelnotaris neerleggen en de bekende erfgenamen van die neerlegging in kennis stellen. Op die manier wordt aan de bekende erfgenamen de gelegenheid geboden om eventuele bezwaren tegen (de hoogte van) het loon in een verzetprocedure aan de orde te stellen (ECLI:NL:GHSHE:2021:1653, ERF 2021-0164).

Zie voor een vergelijkbaar oordeel: ECLI:NL:RBDHA:2021:12119.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 08-11-2021

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2021:12118

Zaaknummer: 9433984 \ EJ VERZ 21-83814

Rechters: I.D. Bellaart

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Vruchtgebruiklegaat moeder niet juridisch gevestigd. Huurinkomsten toch voor moeder vanaf vaders overlijden.

Vader – overleden in 2001 – heeft het levenslange recht van vruchtgebruik van zijn nalatenschap gelegateerd aan zijn ex-echtgenote, moeder van zijn zeven kinderen. De kinderen zijn de enige erfgenamen van vader. Moeder overlijdt in 2020.

Tussen de kinderen is in geschil of, en zo ja tot welk tijdstip moeder een recht van vruchtgebruik heeft gehad. Dit is beslissend voor onder meer de vraag aan wie de huurinkomsten uit een pand van vader toekomen.

Kind X heeft in 2011 namens moeder het pand verhuurd. Volgens X zijn aan moeder echter geen huurinkomsten toegekomen, omdat het vruchtgebruik niet op de wettelijk voorgeschreven wijze is gevestigd. Deze stelling vindt geen steun in de wet, aldus het hof.

Alle erfgenamen hebben in 2001 aan moeder een algehele boedelvolmacht gegeven. Zij waren bekend met het legaat. Hieruit volgt dat haar rechten uit het vruchtgebruik door alle erfgenamen zijn erkend, dat de afgifte van de algehele boedelvolmacht vrijwillig heeft plaatsgehad en dat moeder met ingang van de dag van het overlijden van vader recht heeft op de vruchten (art. 4:1006 lid 2 oud BW, art. 4:124 BW, art. 130 lid 2 Ow NBW). Dat X daarna zijn boedelvolmacht aan moeder heeft ingetrokken, doet daar niet aan af.

Vader heeft in zijn testament voorzien in het eindigen van het vruchtgebruik als moeder zou worden opgenomen in een verzorgingshuis. Deze beëindigingsgrond is bedoeld ter voorkoming van onnodige intering van moeders vermogen. Volgens het hof heeft moeders vertrek naar een verzorgingshuis in 2015 niet geleid tot het eindigen van het vruchtgebruik, onder meer omdat dit niet heeft geleid tot intering op haar vermogen. Het vruchtgebruik is geëindigd door moeders overlijden in 2020.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 14-12-2021

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2021:2464

Zaaknummer: 200.270.633/02

Rechters: C.M. Warnaar, A.A.F. Donders en G.G.B. Boelens

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Vernietigingsvordering besluiten bv. Executeur toont belang voor de nalatenschap niet aan.

Erflater heeft zijn twee zonen tot enige erfgenamen benoemd, onder de ontbindende voorwaarde dat zij (of e|e|n van hen) het testament niet respecteren of niet berusten in het testament. Voor dat geval heeft erflater stiefmoeder tot enig erfgenaam benoemd. Hof Arnhem-Leeuwarden heeft op 16 april 2019 (ECLI:NL:GHARL:2019:3358, ERF 2019-0101) geoordeeld dat de ontbindende voorwaarde is vervuld en stiefmoeder enig erfgenaam is.

De executeur vordert vernietiging van besluiten van de bv waarvan erflater het merendeel van de certificaten hield. De besluiten zijn na zijn overlijden genomen, in het bijzijn van de zonen als veronderstelde erfgenamen. De rechtbank heeft de executeur niet-ontvankelijk verklaard nadat duidelijk was dat de zonen geen erfgenamen meer waren. De nalatenschap noch stiefmoeder lijkt belang te hebben bij de vernietiging.

Voor het hof toont de executeur aan dat stiefmoeder voortzetting van de procedure ondersteunt. Het hof wijst de vordering niettemin af, omdat daarmee nog niet duidelijk is welk concreet belang de nalatenschap heeft bij de vernietigingsgronden, die alle zijn gemotiveerd vanuit de positie en het belang van de zonen. Het gebrek aan procesbelang leidt tot afwijzing van de vernietigingsvordering.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 21-12-2021

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2021:11730

Zaaknummer: 200.294.545

Rechters: J.H. Kuiper, J. Smit en P.S. Bakker

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Aanslag erfbelasting blijft intact. Geen vernietiging of vermindering.

De oom van X is in 2016 overleden. De moeder van X is een van de erfgenamen. Zij overlijdt kort daarop. X is haar enige erfgenaam. X verlangt tevergeefs vernietiging of vermindering van de aanslag erfbelasting over moeders erfdeel in de nalatenschap van de oom.

X beroept zich ten eerste op een onjuiste tenaamstelling van het aanslagbiljet, waarin de aanslagen van alle erfgenamen van de oom zijn verenigd (art. 47 SW 1956). De aanslag over het erfdeel van de moeder van X is terecht op haar naam (onder toevoeging van 'wijlen') gesteld.

De beneficiaire aanvaarding door de moeder van X verhindert het opleggen van de aanslag ook niet, zoals X betoogt. Artikel 71 lid 1 SW 1956 bepaalt immers dat een erfgenaam niet van de verplichtingen voortvloeiende uit de Successiewet 1956 wordt ontheven door een nalatenschap beneficiair te aanvaarden.

Tot slot kan de onherroepelijk vastgestelde WOZ-waarde van de woning van de oom in deze procedure over erfbelasting niet worden verlaagd en dus niet tot vermindering van de aanslag leiden (art. 21 lid 5 SW 1956). Daartoe dient de route van artikel 26 Wet WOZ te worden gevolgd.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 14-12-2021

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2021:11524

Zaaknummer: 19/01704

Rechters: A.J.H. van Suilen, G.B.A. Brummer en W.A.P. van Roy

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Niet-constructieve houding van legatarissen leidt tot opheffing van verbintenissen uit legaat.

Vader overlijdt in 2014, moeder in 2017. Zij laten twee kinderen achter. Moeder heeft kind X tot enig erfgenaam benoemd en kind Y ontferd. Y is in 2016 gefailleerd. De faillissementscurator beroept zich op de legitieme portie van Y in moeders nalatenschap.

Vader en moeder bezaten een chalet in Zwitserland. Ieder van hen heeft het eigen aandeel in het chalet gelegateerd aan vier kleinkinderen. Moeder heeft in haar testament bepaald dat Y als legitimaris als eerste moet inkorten op dit legaat.

Kind X verzoekt opheffing van de verbintenissen uit deze legaten van vader en moeder (art. 4:123 BW). De rechtbank heeft het verzoek afgewezen, het hof wijst het verzoek toe.

Kind X, de executeur en de faillissementscurator verwijten de legatarissen en kind Y een weigerachtige houding ten aanzien van een vaststellingsovereenkomst uit 2018 waarin de afgifte van de legaten en de voldoening van de legitieme portie van Y is geregeld.

Volgens het hof is gebleken dat de legatarissen en kind Y niet voornemens zijn om constructief mee te werken aan de uitvoering van de vaststellingsovereenkomst en blokkeren zij al enige jaren de uitvoering van die overeenkomst. Door hun toedoen is de zaak in een volledige impasse geraakt en kan de nalatenschap van moeder niet worden afgewikkeld. Hiermee is sprake van een wijziging van omstandigheden opgetreden na het overlijden van de erflater. Er is immers sprake van een vastgelopen zaak zonder uitzicht dat deze kan worden vlot getrokken, waardoor geen uitvoering gegeven kan worden aan het legaat en de nalatenschappen niet kunnen worden afgewikkeld. Volgens het hof kan naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid de ongewijzigde instandhouding van de verbintenissen uit het legaat niet gevergd worden. Het hof heft de verbintenissen uit de legaten van beide ouders op en verbiedt de legatarissen het gebruik en het beheer van het chalet voort te zetten.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 16-09-2020

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2020:1762

Zaaknummer: 200.271.673/01

Rechters: A.N. Labohm, K.M. Braun en A.R.J. Mulder

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Niet-constructieve houding legatarissen? Opheffing van verbintenissen uit legaat? Hoge Raad casseert.

Vader overlijdt in 2014, moeder in 2017. Zij laten twee kinderen achter. Moeder heeft kind X tot enig erfgenaam benoemd en kind Y ontferd. Y is in 2016 gefailleerd. De faillissementscurator beroept zich op de legitieme portie van Y in moeders nalatenschap.

Vader en moeder bezaten een chalet in Zwitserland. Ieder van hen heeft het eigen aandeel in het chalet gelegateerd aan vier kleinkinderen. Moeder heeft in haar testament bepaald dat Y als legitimaris als eerste moet inkorten op dit legaat.

Kind X verzoekt opheffing van de verbintenissen uit deze legaten van vader en moeder (art. 4:123 BW). Het hof wees het verzoek toe (ECLI:NL:GHDHA:2020:1762, ERF 2022-0003). De Hoge Raad vernietigt de beschikking en verwijst de zaak door naar Hof Amsterdam.

Kind X, de executeur en de faillissementscurator verwijten de legatarissen en kind Y een weigerachtige houding ten aanzien van een vaststellingsovereenkomst uit 2018 waarin de afgifte van de legaten en de voldoening van de legitieme portie van Y is geregeld.

Volgens het hof zijn de legatarissen en kind Y niet voornemens om constructief mee te werken aan de uitvoering van de vaststellingsovereenkomst en blokkeren zij al enige jaren de uitvoering van die overeenkomst. Door hun toedoen is de zaak in een volledige impasse geraakt en kan de nalatenschap van moeder niet worden afgewikkeld. Hiermee is volgens het hof sprake van een wijziging van omstandigheden opgetreden na het overlijden van de erflater en kan naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid de ongewijzigde instandhouding van de verbintenissen uit het legaat niet gevegd worden. Volgens de Hoge Raad heeft het hof niet tot dit oordeel kunnen komen.

De regeling van artikel 4:123 BW vormt de erfrechtelijke pendant van artikel 6:258 BW. In de aard van de geformuleerde bevoegdheid ligt besloten dat zij slechts in uitzonderlijke omstandigheden zal kunnen worden toegepast.

Het is volgens de Hoge Raad niet duidelijk dat uitsluitend door toedoen van de legatarissen en

kind Y het legaat nog niet is afgegeven. Het hof heeft hun weigeringsgronden niet beoordeeld en ook kind X was tot vlak voor de procedure weigerachtig. Tot slot heeft het hof er geen blijk van gegeven de bedoeling van erflaters bij de beoordeling van het verzoek tot opheffing van de verbintenissen uit de legaten te hebben betrokken.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 24-12-2021

ECLI: ECLI:NL:HR:2021:1962

Zaaknummer: 20/03990

Rechters: C.A. Streefkerk, T.H. van den Tanja - Broek en G.C. Makkink

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Verdeling nalatenschappen ouders. Aardbevingsschade. Taxatie onroerend goed. Vorderingen op NAM.

De ouders van X en Y zijn beiden overleden. De rechtbank beslist op een aantal resterende geschilpunten bij de verdeling van de nalatenschappen, waaronder de vordering op de NAM vanwege aardbevingsschade waarvan de omvang nog niet vaststaat.

Het betreffende onroerend goed wordt toegedeeld aan X tegen een taxatiewaarde als ware de schade niet aanwezig. De taxateur is niet in staat om de bevingsschade vast te stellen. Een schaderapport van het Instituut Mijnbouwschade Groningen ontbreekt. De rechtbank deelt de vordering op NAM wegens concrete schades volledig aan X toe, zonder dat X hiervoor enige vergoeding aan Y verschuldigd is. De eventuele vordering op NAM voor compensatie van waardedaling of verminderde waardeontwikkeling ("imagoschade") daarentegen, wordt bij helfte gedeeld tussen X en Y. De taxatie is (mede) gebaseerd op een objectvergelijking, zodat niet valt in te zien waarom eventuele imagoschade niet reeds in de taxatie verdisconteerd is.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 01-12-2021

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2021:5096

Zaaknummer: C/18/182308 / HA ZA 18-31

Rechters: M. Sanna

Wetsartikelen: